

JMG

Kan man hitta sig själv på en tågluff i Asien?

En intervjustudie av unga vuxnas syn på resor och identitet

Cornelia Nortier & Lovisa Waldeck
JU1552 Examensarbete i journalistik 22,5 hp HT14
Handledare: Sandra Foresti
JMG, Institutionen för journalistik,
medier och kommunikation

UNIVERSITY OF GOTHENBURG
DEPT OF JOURNALISM, MEDIA AND COMMUNICATION

Webbtext

Vem tror du att du är?

Identitet är ett knepigt begrepp och något många vill utforska. Genom att intervjua unga vuxna som gjort långa backpackingresor har vi försökt reda ut varför vi letar efter oss själva. Går det att hitta sig själv och hur stor är chansen att din identitet kan upptäckas på en plats där du aldrig har varit?

Att resa runt i världen för att hitta sig själv verkar för vissa vara en naturlig del av den personliga resan mot vuxenlivet. Genom att göra en intervjustudie med tio unga vuxna som alla gjort längre resor av backpackingkaraktär, har vi kunnat se att identitetsarbetet är ett komplext ämne utan tydliga svar.

– Man kan säga att resan på många sätt kan bidra till en identitetsutveckling, men det finns ingen garanti för att man gör ett identitetsarbete bara för att man reser iväg. Det är inte heller så att en resa är nödvändig för att göra ett identitetsarbete och bli vuxen. Men den kan absolut ha en sådan funktion för en enskild individ, säger Johanna Carlsson, doktorand på Psykologiska institutionen vid Göteborgs universitet.

Samtidigt som vi kan sitta och slött surfa runt på resebloggar och resebyråer för att på måfå boka ett flyg till Bali, är resandet ett privilegium utanför mångas räckvidd.

Än så länge står turistindustrin för fem procent av de globala koldioxidutsläppen och enligt World Tourism Organisation kommer turismen fortsätta att öka. Man kan fråga sig om vi har normaliserat ett beteende som är ohållbart för världen.

Måste man åka så långt bort från Sverige som möjligt för att hitta sig själv? Varför tror vi att vi ens kan hitta oss själva? Enligt Johanna Carlsson tillhör resandet för att hitta sig själv en kulturell berättelse.

– *Att hitta sig själv* är bara en fras, säger hon.

Analys

Om privilegier, vuxenblivande och resor

På samma sätt som en rik västerländsk turist har privilegiet att packa ihop och lämna det besökta landet när inbördeskriget bryter ut och fortsätta bada fötterna i hotellpoolen i en ny stad, har vi nu möjlighet att lämna de inre kriser som samhällsstrukturen sätter oss i. Allt som behövs är lite sparpengar, en flygbiljett och en stor ryggsäck.

I mitten av 20-årsåldern finns en slags strävan efter att både bli och inte bli vuxen. Det finns inte en tydlig definition för vad ordet "vuxen" innebär. Det kan handla om ansvar och om självständighet, men också om de långsiktiga beslut som tydligt visar vart vi är på väg i livet. Yrkesvalet, valet av partner och föräldraskapet.

Men är perioden av backpackingresor och tågluffande en flykt? Eller kan det ses som en genväg till vuxenlivet? Resan kan ge egenskaper väsentliga för vuxenlivet; ansvar för att nå destinationer, planering för att reskassan ska räcka hela vägen och känslan av självständighet när man lyckas att på egen hand ta sig från punkt A till punkt B.

Att resa är ett tecken på att vi är moderna människor. Det är även en naturlig del av en globaliserad värld. Resan verkar också kunna ses som en legitim anledning att undvika ställningstagandet som vuxenlivet innebär. Om vi reser iväg kan vi rättfärdiga det med att vi behöver perspektiv på livet där hemma, för att bättre förstå vem vi är. Men är fenomenet att söka efter sin identitet också bara en legitim anledning till att undvika vuxenblivande?

I vår individualiserade samhälle ställs höga krav på att vara unik. Både i hur vi lever och på vår identitet. Tidigare kanske det har varit nobelt att följa i sina föräldrars fotspår, och självklart att bo kvar i samma bygd som man vuxit upp i. Men nu ser vi det som brist på fantasi, eller ignorans och okunskap om världen utanför. På ett sätt känns det som att vi uppmanas att ifrågasätta vad vi vill göra med våra liv, och istället utforska alla möjliga möjligheter för att sedan ta ett informerat beslut. Vi ska vara unika.

Men går det ens att vara unik längre? Världen blir mer och mer likriktad. Om vi försöker att genom våra resor uppleva något unikt, landar vi bara på samma ställe som många andra landat tidigare. Eller om vi vill hitta något "äkta" och annorlunda, är det antagligen en påklitrast fasad enbart för turister. Kanske att det mest unika vi kan göra i vårt individualiserade samhälle är att inte röra oss ur fläcken.

Journalistisk framställning

Vi har producerat ett 30 minuter lång radioreportage som berör ungas resvanor och tankar kring identitet.

(PÅA: Att backpacka efter gymnasiet blir mer och mer av en norm, med billigare flyg och enklare bokningssystem. Och för många unga verkar resan utomlands vara ett viktigt inslag i att ta reda på vem man är, i resan mot vuxenlivet. Men kan man egentligen hitta sig själv på en plats där man aldrig

Innehållsförteckning

WEBBTEXT	2
VEM TROR DU ATT DU ÄR?	2
ANALYS	3
OM PRIVILEGIER, VUXENBLIVANDE OCH RESOR	3
JOURNALISTISK FRAMSTÄLLNING	4
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	5
1. INLEDNING	6
2. FRÅGESTÄLLNING	6
3. BAKGRUND	7
3.1 RESOR	7
3.2 IDENTITET	9
3.3 LIVSBERÄTTELSEN OCH DET VÄSTERLÄNDSKA PRIVILEGIET	10
3.4 TIDIGARE JOURNALISTIK	11
4. METOD	11
4.1 RESPONDENTUNDERSÖKNING	11
4.2 URVAL	12
4.3 KONSTRUKTION AV INTERVJUGUIDE	13
4.4 GENOMFÖRANDE AV ANALYS	15
4.5 VALIDITET	15
4.6 KÄLLKRITIK	16
5. RESULTAT	17
5.1 TEMA 1	17
5.2 TEMA 2	17
5.3 TEMA 3	17
5.4 TEMA 4	17
5.5 TEMA 5	18
5.6 TEMA ÖVRIGT	18
6. ANALYS OCH SVAR PÅ FRÅGESTÄLLNINGAR	18
7. FRAMTIDA UNDERSÖKNINGAR	20
8. AVGRÄNSNING	20
9. LITTERÄR REFLEKTION	21
10. ARBETETS GÅNG	21
10.1 OM VI FÅTT YTTERLIGARE TID	23
10.2 ETISKA ÖVERVÄGANDEN	23
10.3 REPRESENTATION	24
11. ARBETSFÖRDELNING	24
12. MÅLGRUPP	24
13. ÖVRIGT	25
14. KÄLLFÖRTECKNING	26
14.1 MUSIK SOM HÖRS I RADIOREPORTAGET	26
14.2 TRYCKTA KÄLLOR	26
14.3 MUNTliga KÄLLOR	27

1. Inledning

Är vår identitet något vi behöver leta efter och varför letar vi på en tåggluff i Asien? Vår frågeställning i detta examensarbete grundar sig i frasen *att hitta sig själv*.

Den längre resan, då unga vuxna med en välpackad ryggsäck strosar mellan städer och länder i Australien, Sydamerika eller Asien har, för oss och de samhällen vi vuxit upp i, varit ett naturligt steg mellan studenten och en fortsatt utbildning eller karriärsval. Att jobba hårt under några månader för att sedan spendera pengarna kringluffandes i världen.

Resan har då skett under en period i livet då identitetsutvecklingen mot vuxenlivet sker, och vår uppfattning är att resan för många även vara en del i ett aktivt identitetssökande. Men kan man *hitta sig själv* genom att resa, och vilken inverkan har den typen av längre resa på individen?

Vår uppfattning är att backpackingfenomenet kan ses som en norm eftersom det inom de kretsar vi rört oss i varit väldigt vanligt att resa efter gymnasiet. I vissa sammanhang har valet att inte resa även ifrågasatts. Eftersom normer påverkar hur vi lever, och uppfattningen om hur vi bör leva, känns det viktigt att granska vad normen grundar sig i, och vilken betydelse den faktiskt har för oss.

Syftet är att undersöka varför unga ger sig ut på längre resor i backpackingkaraktär och hur de själva ser på resans betydelse för dem, med fokus på identitet och personlig utveckling.

Vad vi har kunnat se har det inte publicerats medialt material som närmat sig resekulturen bland unga ur den identitetsvinkel vi har valt.

Det här ämnet är både lätt och samtidigt svårt att undersöka. Det är lätt på det sättet att det inte är något känsligt ämne och intervjupersonerna vill gärna berätta om sina resor. Samtidigt är det svårt att svara konkret på frågor av en diffus karaktär, och svaren blir till stor del filosofiska. Hur vet man till exempel om man har hittat sig själv?

Vi vill också sätta fenomenet i ett större perspektiv. Enligt *World Tourism Organisation*, UNWTO, står reseindustrin för fem procent av koldioxidutsläppen i världen. I deras senaste årsrapport redovisades över en miljard turistankomster i världen. Den största andelen av dessa, 53 procent, var resenärer från Europa. De regioner som hade lägst antal resenärer var Afrika och Mellanöstern, som stod för tre procent vardera (UNWTO Tourism highlights 2014:12)(UNWTO Tourism & Climate Change: Confronting the Common Challenges 2007:3). Men vad händer när en större grupp får möjlighet att resa?

2. Frågeställning

I vår undersökning utgår vi från tre frågeställningar:

Frågeställningar:

1. *Hur ser unga vuxna på sin personliga utveckling och identitet utifrån upplevelsen av en längre resa av backpackingkaraktär?*
2. *Kan den längre resan ses som en norm?*
3. *Hur ser unga vuxna på reseindustrin i relation till industrins miljöproblematik?*

3. Bakgrund

3.1 Resor

Turism, pyramider och Grand tours

Nyfikenheten att upptäcka det outforskade har alltid varit en del av människans natur. Den första kända turistattraktionen är Egyptens pyramider, där turister lämnade inskriptioner redan 1500 år f Kr. De senare 3500 åren har resandets kultur förändrats märkbart och bekvämligheter som utökade vägnät, alternativa färdmedel och betald semester har gjort det lättare för oss att få uppleva andra klimat och kulturer. (Blom & Nilsson 2005:6-9,62-64)

Turism innebär en typ av förflyttning på ett visst avstånd under en viss tid. Andra kriterier kan vara att resan är frivillig och att pengar som spenderas inte ska vara intjänade på besöksplatsen. Resandet och turismen har utvecklats i olika former, som handelsresor, hälsoresor och utbildningsresor. De längre resor som nutidens unga vuxna ger sig ut på efter gymnasiet kan liknas med de bildningsresor, Grand Tours, som till en början söner tillhörande en engelsk adel gav sig ut på under 1600- och 1700-talet. (Blom & Nilsson 2005:6-9,62-64)

Att resa för nöjes skull var länge en exklusiv företeelse tillgängligt endast för ett fåtal. I Sverige skedde förändringar i samhället under nittonhundratalet som gjorde både tanken och möjligheten att resa mer tillgänglig. År 1938 lagstiftades om två veckors semester i Sverige (Nationalencyklopedin 2015), och den snabba samhällsutvecklingen under 1950- och 1960-talet gjorde att svenskarna började få både pengar och tid över. Ett överskott av flygplan från andra världskriget gjorde att små charterbolag kunde köpa begagnade plan från större flygbolag, och år 1952 gick den första charterresan från Sverige till Mallorca. (Blom & Nilsson 2005:6-9,62-64)

Ungas resande och backpackingtrender

För studenter gjordes resor mer tillgängliga genom de studentresebyråer som bildades runt om i Norden under slutet av 40-, och början av 50-talet. Monica Murphy är VD för resebyrån Kilroy Sweden AB, som har sin grund i dessa tidiga studentresebyråer.

– Man ville främja det här med att gå över de kulturella gränserna efter kriget i Europa, säger hon.

Studentresebyråerna kunde till en början chartra plan och anordnade resor inom Europa på somrarna, men när resmönstret förändrades och allt fler ville resa även under resten av året, började de även göra studentavtal på reguljärflyg, enligt Monica Murphy.

– Det första stora resmålet utanför Europa för backpackers var Asien, som blev väldigt populärt under slutet av 70-talet och början av 80-talet. Det var intressant och spännande, jag tror att det även kändes relativt outforskat, säger hon.

Sedan dess har Australien och Nord- och Sydamerika även blivit populära resmål, medan Latinamerika och Afrika ännu inte har brutit igenom som trend. Enligt Monica Murphy håller sig resmålens popularitet relativt konstant, men vad resenärerna vill få ut av resan förändras.

– Nu är det mer att man vill utforska. Man åker till fler platser och man vill uppleva mer nu, och bokar in aktiviteter i förväg. Man vill ha mer av en upplevelse som man minns när man kommer hem, säger Monica Murphy.

Ungas inställning till resor

Resor och turism tillhör idag en stor del av vårt globaliserade samhälle. Drömresan är sällan mer än ett knapptryck bort, med lättillgängliga bokningssystem på internet och lågprisbolag med

destinationer över hela världen. Det är svårt att veta hur många unga som faktiskt ger sig ut på en långresa eftersom det inte finns statistik som täcker den typen av resor.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor har tagit fram rapporten *Unga med attityd*. I den senaste rapporten, från 2013, går det att läsa att 15,9 procent i åldersgruppen 16-29 år inte varit utanför Sverige utan sällskap av föräldrar. I gruppen som aldrig varit utomlands utan sina föräldrar är det en högre andel bland utrikes födda jämfört med andelen bland inrikes födda. Enligt rapporten kan en rimlig tolkning till detta vara att deras utlandsresor i stor utsträckning går till ursprungslandet i sällskap med familjen. Rapporten bygger på enkätsvar som skickades till 5000 slumpmässigt utvalda 16-29-åringar i Sverige, och hade en svarsfrekvens på 55 procent. (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, 2013: 8-9, 272-301)

I 2007 års rapport har samma åldersgrupp, 16-29 år, fått frågan: "Om du vill flytta från Sverige, varför skulle du vilja göra det?", 49 procent svarar att de skulle vilja semestra, och/ eller, luffa runt. I samma rapport anser en majoritet att det är viktigt att ha hunnit resa före 35 års ålder. År 2007 skickades enkäten till 6000 slumpmässigt utvalda 16-29-åringar och hade en svarsfrekvens på 53 procent (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, 2007: 12, 198-201)

Forskning om ungas rörlighet

Lotta Frändberg är doktor i humanekologi och docent i kulturgeografi, och har forskat om ungas rörlighet vid Göteborgs universitet. Hon tror att de längre resor som unga ger sig ut på kan ha att göra med den rådande individualismen i samhället.

– I vår kultur har vi en så individualiserad syn på livet och vi skall bli självständiga i väldigt hög grad. Det är många i vårt samhälle som lever själva. Jag tror att de rörlighetsprojekt som unga människor håller på med hänger ihop med det, många backpackers reser ju i grupp, men man vet att man måste kunna klara sig själv. Då vill man få testa på att klara sig själv och se om man fixar det. Man blir ju lite mer av en atom när man plockas ur sitt sammanhang, säger Lotta Frändberg.

I Lotta Frändbergs senaste rapport '*Året utomlands' och det unga vuxenlivets geografi. En studie av utlandsflyttar, vuxenblivande och transnationell rörlighet bland unga* (ännu inte publicerad) undersöks hur unga vuxnas fortsatta resande påverkas av att bo utomlands en period i ung vuxen-åren.

I studien har hon gjort en enkät som besvarades av 397 stycken 30-åringar angående utlandsboende efter gymnasiet, som varat i minst tre månader. Hon följde upp enkäten med att intervjua 14 stycken 30-åringar. Samtliga intervjupersoner har bott utomlands ett eller flera år efter gymnasiet. Bland svaren kunde hon urskilja tre olika grupper som hon kallar *mellanår*, *omvärdering* och *stegring*.

Mellanår innefattar individer som anser att deras utlandsboende inte påverkat hur de reser och såg utlandsåret som ett undantag från livet i Sverige. Året utomlands blev en tillfällig flykt, utan någon dramatisk betydelse för det fortsatta livet.

Omvärdering representeras av dem som tidigt haft ett tydligt mål med att genom en utlandsflytt främja en internationell yrkeskarriär, men sedan omvärderat sin inställning för att istället värdera kontinuiteten av att vara på samma plats. Bland dessa intervjupersoner var det en individ som uttryckte att denna omvärdering var svår för människor att förstå, eftersom många anser att resa är något vi bör eftersträva.

Båda de ovanstående grupperna var relativt små i undersökningens resultat. Majoriteten av intervjupersonerna tillhörde gruppen *stegring*. Där har utlandsvistelsen gett mersmak för det internationella livet och nya kontaktnät och erfarenheter har lett till fler resor.

Lotta Frändberg tror att anledningen till att många människor vill resa bort från Sverige kan ha att göra bland annat med att det finns saker i Sverige som man inte tycket om. Det kan vara klimatet eller något i kulturen, men också att det finns en slags längtan efter det som är annorlunda.

– När det gäller unga människor och utlandsresor så tror jag att det är viktigare att tänka i termer att komma bort från det vanliga livet och sin barndom. Och det finns en föreställning om att det är någon slags initiationsrit som man ska göra för att påbörja sitt vuxenliv. Det kan vara minst lika viktigt som att man vill bort från Sverige, säger hon.

3.2 Identitet

Ett ord med flera innebörder

Ordet *identitet* kan användas på olika sätt. Att få sin identitet kapad kan innebära att någon annan använder ditt pass eller körkort, och utger sig för att vara du. Identitetshandlingar är en första angivelse om vem du är och ett slags bevis på att du är en unik person, men säger ingenting om *hur* du är eller hur du ser på dig själv. Man kan också prata om social identitet och kulturell identitet, vilket handlar om generaliserade stereotyper och beskriver en slags kollektiv identitet (Hammarén & Johansson 2009:10). Identitet kan också användas för individen och på ett psykologiskt plan försöka beskriva *jaget*, och det är den formen av identitet vi kommer att fokusera på i detta examensarbete.

Erik H. Erikson anses vara den första att på ett vetenskapligt sätt beskriva identitet och känslan av att ha en identitet på ett individuellt plan. Han beskriver identitet som att vara samma person i olika sociala situationer och på olika platser, över tid. Självklart utvecklas man som person genom livet, men det finns ändå en typ av *kärna* som är samma över tid. En person kan även ha olika roller i livet, till exempel är man på ett sätt på jobbet, på ett annat sätt i rollen som förälder och på ytterligare ett sätt när en är bland sina vänner. Trots de olika rollerna så bär man ändå med sig en kärna, eller identitet, som är samma över tid och rum. (Kroger 2007:7-8)

Identitet är enligt Erikson knutet både till det medvetna och undermedvetna, och att en individs identitet formas av enskilda biologiska och psykologiska förutsättningar, intressen och den kulturella miljö man vuxit upp i. Kroppen; kön, utseende och fysisk kapacitet och begränsningar, ger en känsla av ett *kroppsligt själv*. Under uppväxten när dessa egenskaper, möjligheter och begränsningar förändras, behöver identitetsförändringar genomgå för att anpassas till individens nya förutsättningar. Men de för individen unika psykologiska grunddrag; känslor, intressen och behov, som ger individen en känsla av ett *jag*, kommer att förbli de samma över dessa förändringar. Men identitet handlar också om att hitta sin roll, eller sin plats, i det samhället man lever i. Den delen av identitetsutvecklingen sker ofta i ung vuxen ålder, när individen försöker hitta rätt struktur för ett vuxenliv. Känslan för vem *jag* är förblir den samma över tid, men identiteten kommer fortsätta att utvecklas i takt med att ens biologiska, psykologiska och sociala förutsättningar förändras. (Kroger 2007:7-8)

En ny fas i utvecklingen

Johanna Carlsson är doktorand vid psykologiska institutionen vid Göteborgs universitet, och forskar om identitetsutveckling i unga vuxenåren. Enligt henne så är har begreppet *ung vuxen* börjat användas nyligen inom identitetsutvecklingspsykologin. Behovet för ett nytt begrepp uppkom efter att man observerat att fasen då identitetsutvecklingen mot vuxenlivet sker, förlängts med flera år.

– Om man tittar bakåt i tiden så finns inte den här fasen alls lika tydligt. Det som har hänt de senaste decennierna är att tiden då man blir förälder och tiden då man går utbildningar och går ut på arbetsmarknaden, den sker senare, säger Johanna Carlsson.

Jeffrey Jensen Arnett använder sig av uttrycket *emerging adulthood*, som kan översättas till *ung vuxen* på svenska. Det är en tid med förändring och möjligheter för identitetsutveckling inom områden som kärlek, karriär och världsuppfattning. Enligt Jeffrey Jensen Arnett så är tiden man är ung vuxen en period i livet då ingenting är normativt demografiskt. Ett exempel är ens

boendeform. Under den här perioden i livet kan man till exempel flytta runt mellan studentboenden, kollektiv och föräldrahemmet. Det finns inte en norm på samma sätt som det gör i andra perioder i livet. Den demografiska mångfalden och oförutsägbarheten bland unga vuxna visar att det här är en experimentell och undersökande period i livet. (Arnett, 2000: 469-480)

Jeffrey Jensen Arnett beskriver fem kännetecken för den här perioden. Det är en tid för identitetsutforskande, det är en tid av instabilitet, en tid då man är fokuserad på sig själv, en tid då man har en känsla av att vara mitt emellan och en tid av möjligheter. (Arnett, 2007: 68-73)

Enligt Johanna Carlsson är den förlängda identitetsfasen bara möjlig i ett samhälle med ett visst ekonomiskt välstånd.

– En tid efter tonåren och efter den obligatoriska skolgången, som är lång och då man kan göra mycket saker bara för sig själv, den fanns nästan inte tidigare. Den är ju bara möjlig i ett samhälle där människor har det ganska gott ställt, där man inte behöver ta hand om egna barn, eller ta hand om sina föräldrar till exempel, eller bara tjäna pengar för sin egen försörjning, säger hon.

Perioden man är ung vuxen är alltså inte en universell period, utan den förekommer i kulturer där steget in i vuxenlivet kommer senare. Det är därför troligare att den här perioden i en människas liv finns i länder som är industriella och som har det gott ställt. (Arnett, 2000: 469-480) Enligt Johanna Carlsson så kan det vara problematiskt att använda formuleringen "att hitta sig själv" då det antyder att det skulle finnas ett *själv* att avtäcka. Hon nämner även att det kan ses som ett uttryck och en del av vår kulturella berättelse att själva resan likställs med att hitta sig själv. Ett identitetsarbete sker nödvändigtvis inte bara för att man reser iväg. Och man kan lika gärna utvecklas i Sverige som på en strand i Sidney eller på ett tåg på väg mot Moskva.

I vår studie kommer vi inte att undersöka huruvida respondenterna har *hittat sig själv* eller inte. Vi kommer heller inte undersöka om de letat efter sig själva. Vi kommer att undersöka hur respondenterna ser på sin personliga utveckling och identitet med anknytning till de längre resor de har gjort. I studien definierar vi inte vad vår syn på identitet är, varken i rapporten eller för respondenterna. Vi låter respondenterna själva sätta gränserna för vad de tycker att ordet *identitet* innefattar. Vi kommer alltså inte lägga något värde vid respondentens definition av identitet, utan bara dess tankar om det.

3.3 Livsberättelsen och det västerländska privilegiet

Livets väg

I västvärlden, där en judisk-kristen kultur ligger till grunden för samhället, kan livet liknas vid en berättelse där resan, eller en slags förflyttning, är en central del. Livssynen bygger på uppfattningen att det finns en *rätt väg att gå* i livet, men flera vägskäl. Resan på vägen, och vägskälen vi passerar gör att vi utvecklas som individ. Men resan måste inte ses som en liknelse, utan fysiska resor mellan platser är också starkt förknippade med utveckling och identitet. Ett exempel är pilgrimsresor, som syftar till att vara både en fysisk och spirituellt resa. (Daniels, Nash 2004:451-455) (Adler 1975:14-15, 22)

Idag finns det ett tydligt fönster i vår livsberättelse där vissa väljer att ta vägen som leder ut i världen. Detta inom en period av livet då flera vägskäl finns framför oss, men inga val ännu har tagits.

Västerlänningens globala privilegier

"Varje år reser hundratusentals svenskar på semester till länder där etniska konflikter pågår och där mänskliga rättigheter kränks." Så inleds kapitlet *Veni, Vidi, Adios* (Syssner & Khayati 2010:39-54) i boken *Det globala reseprivilegiet* (Teschfahuney & Schough (red.) 2010). Syssner och Khayati lyfter fram tre privilegier som västerländska turister har, som påverkar viljan att spendera sin semester på platser med illa ställd tillvaro för landets befolkning. *Den frivilliga mobilitetens*

privilegium innebär friheten att välja mellan att resa och stanna hemma, men även möjligheten att välja mellan flertalet resmål. Den typen av privilegium är inte tillgängligt för exempelvis dem som har svårt att klara sin dagliga försörjning eller som inte har, eller kan införskaffa pass eller annan typ av identitetshandling. Det finns även andra praktiska svårigheter som hindrar människor från fattiga länder att resa till rika länder, i form av internationella avtal och visumregler.

Det finns även en konflikt mellan olika typer av information som resenärerna kan ha fått om den valda semesterorten. Resebyråers broschyrer, vars syfte är att sälja en produkt, visa bilder av vita stränder och berättar om billig shopping, kulturella upplevelser och god mat. Nyhetsmedia rapporterar kanske om platser som sammanfaller, eller ligger i direkt anslutning, till semesterorten. Svårförstådda konflikter som inte har någon direkt påverkan på de som befinner sig utanför, eller att ingen direkt handlingsplan erbjuds, gör att informationen inte anses vara lika relevant för turisten.

Det selektiva seendets privilegium knyter an till ovanstående liknelse, och innebär att man som västerländsk turist är privilegierad att avskärma sig från exempelvis det politiska läget i landet. *Den omedelbara sortins privilegium* innebär möjligheten att snabbt kunna ändra sig, lämna landet och flyga vidare. Privilegiet att snabbt kunna förflytta sig mellan olika länder, kulturer och platser. (Syssner & Khayati 2010:39-54)

3.4 Tidigare journalistik

Vad vi har kunnat se så finns ingen tidigare journalistik som närmar sig resvanor bland unga vuxna ur en identitetsvinkel. Där emot finns mängder av magasin tillägnade åt resejournalistik, exempelvis *Res*, *Vagabond* och *Allt om resor*. En reportagebok som undersöker reseindustrins baksida är *Välkommen till paradiset* av Jennie Dielemans (2008). Det förekommer också att backpacker själva berättar om sina resor i bloggar under resans gång, exempelvis via webbplatsen *Resdagboken* (www.resdagboken.se).

4. Metod

4.1 Respondentundersökning

Vi har valt att använda en kvalitativ metod, i form av en respondentundersökning, för att undersöka möjliga svar på frågeställningen. I en respondentundersökning är det intervjupersonernas egna tankar och funderingar kring det valda fenomenet som studeras (Esaiasson m. fl. 2012: 228). I *Metodpraktikan* dras en skiljelinje mellan två olika typer av respondentundersökningar; *samtalsintervjuundersökningar* och *frågeundersökningar*. Den huvudsakliga skillnaden i utförandet av dessa två tekniker är hur forskaren tar emot svaret på frågorna. I en frågeundersökning ställs samma frågor till alla intervjupersoner, var på fasta svarsalternativ ges.

I en samtalsintervjuundersökning finns ofta en frågemall, men intervjun behandlas mer som ett samtal, där forskaren med hjälp av flexibla följdfrågor, kan få respondenten att utveckla sina tankar och resonemang. I vår undersökning kommer vi att använda oss av metoden för samtalsintervjuundersökning. I *Metodpraktikan* definieras samtalsintervjuundersökning som ett sätt att synliggöra hur ett fenomen gestaltar sig (Esaiasson m. fl. 2012:252). Metodvalet ger oss möjlighet att låta respondenten svara fritt och ger rum för att utveckla tankegångar (Esaiasson m. fl. 2012:228-229). Metoden kan användas när problemformuleringen syftar till att undersöka människors egen uppfattning av fenomenet (Esaiasson m. fl. 2012:253), vilket vi ämnar göra.

4.2 Urval

I en samtalsintervjuundersökning behöver urvalet av respondenterna inte vara slumpmässigt på samma sätt som i en frågeundersökning, då målet inte är en generaliserbar frekvens. Med generalisering menas i vilken mån analysens resultat kan göras allmängiltig. Vid kvalitativa metoder behöver syftet inte nödvändigtvis vara att få fram ett resultat som är generaliserbart (Østbye 2004:120). Samtalsintervjuundersökningen vi vill genomföra syftar till att kartlägga de olika uppfattningar som finns kring det valda fenomenet. När det inte längre dyker upp nya uppfattningar och synvinklar i intervjuerna har *teoretisk mättnad* uppnåtts, och resultaten kan då användas för att dra slutsatser kring fenomenet. Om urvalet av respondenter är strategiskt enligt principen om *maximal variation* inom en avgränsad grupp kan resultatet ofta generaliseras för att gälla hela den representerade gruppen (Esaïasson m. fl. 2012:228-229). Maximal variation i vårt urval skulle kunna innebära att respondenterna har så olika bakgrund och uppväxt som möjligt, och i dagsläget olika sysselsättningar, för att på så sätt kunna få så olika svarsalternativ som möjligt (Esaïasson m. fl. 2012:260).

Urvalet av respondenter är gjort med hjälp av Facebook. I en typ av snöbollsurval, där en kontaktperson leder oss till nästa (Esaïasson m. fl. 2012:258)(Larsson 2010:63), har vi startat ett evenemang på Facebook där vi efterfrågar intervjupersoner. Genom att bjuda in vänner, kan dessa dela evenemanget vidare och bjuda in sina vänner. När vi skulle göra vårt urval hade 665 personer bjudits in till evenemanget och desto fler exponerats för det. Cirka 25 personer hade anmält intresse att delta. Bland dessa valde vi ut tio personer, fem kvinnor och fem män, som mötte kriterierna att ha rest under minst en sammanhängande månad under de senaste fem åren. De ska också ha varit mellan 18 och 25 år gamla när de reste och inte varit gifta eller haft barn. Vid resetillfället ska de inte heller haft en universitetsexamen eller annan eftergymnasial examen.

Vår tanke var att börja med tio intervjuer och sedan fylla på tills teoretisk mättnad uppnåtts. Men efter åtta intervjuer kände vi att teoretisk mättnad redan var nådd, men genomförde de två sista intervjuerna för säkerhets skull.

Respondenter intervjuade över telefon:

Claes, bor i Jönköping och studerar till personalvetare. Reste i Australien och Asien 2009, när han var 22 år gammal.

Victoria, bor i Stockholm och arbetar som koordinator på Läsrörelsen. Reste i Asien 2011 när hon var 20 år gammal, och i Asien och Australien 2012 när hon var 21 år gammal.

Axel, säsongsarbetar men bor annars i Göteborg. Reste i Afrika, Asien och Nya Zeeland 2013 när han var 19 år gammal.

Respondenter vi träffat för intervju:

Sten, bor i Lindome och arbetar på posten. Reste i Australien och Bali 2011, när han var 20 år gammal.

Emil, bor i Göteborg och studerar praktisk filosofi. Reste i Europa, Asien och Nya Zeeland 2010-2011, när han var 22 år gammal.

Joel, studerar till journalist och bor i Göteborg. Reste i Europa och Asien 2012 när han var 21 år gammal.

Elina, utbildad socionom och arbetar på korttidsboende. Bor i Göteborg. Reste i Australien och Asien 2010 när hon var 21 år gammal.

Patricia, studerar till IT-ingenjör och bor i Göteborg. Reste i Indien 2011 när hon var 19 år gammal.

Hanna, studerar till journalist och bor i Göteborg. Reste i Asien 2011 när hon var 20 år gammal.

Julia, studerar service management och bor i Lund. Reste i Asien och Australien 2012-2013, när hon var 19 år gammal.

Variationen inom den valda gruppen har inte varit så stor som vi önskat, gällande sysselsättning och härkomst. Många i urvalet har varit studenter, eftersom det är en relativ vanlig sysselsättning i den aktuella åldern. Vi har försökt hitta personer som håller på med olika utbildningar, och även några som inte har utbildat sig. Majoriteten av respondenterna har svensk härkomst.

Tre allmänna råd för urvalsprocessen

I *Metodpraktikan* refereras Grant McCrackens (1988) tre allmänna råd i hur man bör tänka i urvalsprocessen till respondentintervjuer. För att kunna "upprätthålla en vetenskaplig distans" till intervjupersonerna och inte låta egna relationer påverka tolkningen av resultatet i undersökningen, är det viktigt att intervjua personer som man inte känner sen tidigare (Esaiasson m. fl. 2012:259). Eftersom det förekommer bekanta till oss båda bland intervjupersonerna, har vi valt att intervjua varandras bekanta.

Det andra rådet är att intervjua ett litet antal. "Kravet på den som arbetar med en respondentundersökning är att fortsätta göra intervjuer tills det uppstår teoretisk mättnad..." (Esaiasson m. fl. 2012:259). Vi har valt att börja med tio intervjuer, men om teoretisk mättnad inte nås får vi göra fler intervjuer.

Det tredje rådet är att inte välja personer som är "subjektiva" experter (Esaiasson m. fl. 2012:259-260), i det här fallet skulle det kunna vara personer som jobbar inom turistnäringen. Ingen av våra respondenter kan klassas som subjektiva experter, men har ett tydligt intresse för resande och då även åsikter kring resandet.

4.3 Konstruktion av intervjuguide

I en respondentintervju är konstruktionen av frågorna viktig, för att påverka respondentens svar så lite som möjligt. Innehållet i frågorna ska anknyta till frågeställningen och formen av frågorna ska uppmana till ett levande och dynamiskt samtal där respondenten får utveckla sina svar och tänka fritt. Frågorna ska vara lättförståeliga och inte innehålla avancerat språk. (Larsson 2010:64-68) (Esaiasson m. fl. 2012:264-267). Det är spontana beskrivningar man vill åt, och *varför-frågor* bör i regel låtas bli för att undvika att intervjun blir av *läxförhörskaraktär* (Esaiasson m. fl. 2012:264-265)

Vår intervjuguide har sex teman och totalt 12 frågor exklusive följdfrågor. Eftersom intervjun ska likna ett samtal är frågorna formulerade i talspråk och inte i skriftspråk.

Intervjuguide

Inledande fråga: Vad heter du, hur länge och vart har du rest?

Tema 1: Bakgrund och uppväxt

1. Vad gör du nu (Vilken är din huvudsakliga sysselsättning)?
– Hur kommer det sig att du har valt det?
2. Vad tror du att du kommer att syssla med om fem år?

Tema 2: Orsak till resan och planering

3. Hur mycket av världen hade du sett innan du gjorde resan?
– Hur var det när du var barn?
4. Kan du berätta om när du bestämde dig för att göra resan?
– Hur valde du resmål?
– Hur finansierade du din resa?

- Hur såg det ut i din bekantskapskrets och jämnåriga? Var det många som ville resa?
- 5. Vad hade du för bild av resan innan du åkte?
- Hur matchade den bilden verkligheten?
- Innan du reste, vad hade du för planer för när du kom tillbaka?

Tema 3: Minnen och upplevelser

- 6. Berätta om dagen då du reste iväg. (var reste du ifrån, vem skjutsade dig dit? vad var första stoppet? Hur kändes det?)
- 7. Kan du berätta om resan?
- Vilken händelse minns du tydligast?

Tema 4: Lärdomar och identitet

- 8. Hur kändes det när du kom tillbaka till Sverige?
- Hur har resan förändrat dig?
- Lärde du dig något av att resa?
- 9. Hur tror du att ditt liv hade sett ut om du inte hade rest?
- Vilken påverkan hade resan på din personliga utveckling och identitet?
- 10. Hur ser planerna, när det gäller resor, ut i framtiden?

Tema 5: Samhälle och miljö

- 11. Varför tror du att unga människor väljer att göra denna typen av längre resor?
- Vad har det för inverkan på unga människor tror du?
- 12. Hur tänker du kring reseindustrin i relation till miljön?
- Hur mycket tänker du själv på miljön när du reser?

Avslutande fråga

Vad är det för souvenir du har med dig?

Det var alla mina frågor. Är det något du har tänkt på eller vill tillägga?

Definition och syfte av teman

Den inledande frågan är främst för att sammanfatta vart personen rest och för att kunna användas i den journalistiska produkten.

”**Tema 1: Bakgrund och uppväxt**” syftar till att få en bild av eventuella framtidsplaner och huruvida respondenten har gjort ett yrkesval i form av utbildning, och om respondenten ser sig själv inom det yrket under en nära framtid av fem år. Anledningen till att vi valt just fem år är att eftergymnasiala utbildningar oftast inte är längre än max fem år, och om en utbildning är påbörjad kommer man antagligen befinna sig i början eller ett par år in i arbetslivet om fem år. Om en utbildning inte är påbörjad kan svaret på frågan ge en antydning till om respondenten har tydliga framtidsdrömmar eller fortfarande befinner sig i ett sökande stadium.

”**Tema 2: Orsak till resan och planering**” ger en bild av hur mycket respondenten hade rest under uppväxten, vilka tankar som fanns innan resan och i planeringsfasen av resan samt hur resan finansierades. Var långa resor ett naturligt inslag i den omgivande bekantskapskretsen och hade respondenten en tydlig bild av vad de vill göra i framtiden, efter resan. Vi ber även respondenten att jämföra förväntningarna innan resan med den faktiska upplevelsen.

I ”**Tema 3: Minnen och upplevelser**” får respondenten möjlighet att berätta fritt om resan och om det tydligaste minnet från resan. Vi ber även respondenten att berätta om dagen de reste iväg. Den senare frågan syftar till att ge en bild av respondentens känslor kring avfärden. Detta tema kan ses som ett sätt att få respondenten att återkoppla till minnen och hamna i rätt sinnesstämning för att lättare och friare kunna svara på frågor om resan. Vi kommer inte att analysera detta tema, men det kan komma att spela en viktig roll i den journalistiska produkt som undersökningen ska resultera i.

I **”Tema 4: Lärdomar och identitet”** berörs tankar kring hur det kändes att komma tillbaka till Sverige efter resan, och specifikt kring identitet och personlig utveckling. Vi har inte med dessa begrepp i någon av frågorna, utan försöker få respondenten att själv beröra punkterna. Om punkterna inte berörs, används båda begreppen i en följdfråga, en ”direkt fråga” eftersom vi söker svar på en specifik fråga som inte berörs i svaret (Esaiaasson m. fl, 2012:265). Vi utgår inte från en standardiserad definition av *identitet*, utan låter respondenten själv sätta gränserna för vad som innefattas av ordet. Respondenten får även frågan om eventuella planer för framtida resor.

”Tema 5: Samhälle och miljö” ger möjlighet för respondenten att ge sina egna tankar kring varför unga människor väljer att göra längre resor i backpackingkaraktär, och vad det har för inverkan på dem. Huruvida miljöaspekten finns med i tankar om resande berörs också, samt hur det uttrycks i handling.

Efter de fem temana är avklarade får respondenten berätta om en souvenir från resan. Detta är inte en del av själva undersökningen, utan bara i reportagesyfte. Intervjun avslutas med att vi frågar om det finns något respondenten har tänkt på eller vill tillägga utöver det vi har pratat om.

När vi började gå igenom materialet skapade vi ett **”Tema övrigt”**, där vi förde in information som vi inte kände passade in i de tidigare temana.

4.4 Genomförande av analys

Intervjuerna har sammanfattats i svarsscheman, för att underlätta analysarbetet. Svaren kortas ned till sammanfattningar utan att tappa det väsentliga innehållet (Esaiaason m. fl. 2012:271) (Larsson 2010:69).

Schema för intervjusvar:

Svaret i korthet	
Belysande citat och exempel, tid i inspelningen	
Egna kommentarer	

Analysarbetet går ut på att med utgångspunkt i enskilda beskrivningar från respondenter, göra mer generella beskrivningar om urvalsgruppen. Genom att plocka ut det centrala i svaren på frågorna kan de kategoriseras i olika typer av svar, vilket är grunden för att upptäcka övergripande mönster. Vi kommer i analysarbetet att använda oss av en *kartläggningsmetod* som innebär att man utifrån ett fenomen (i det här fallet resande) kartlägger samtliga relevanta aspekter som framkommer i respondentintervjuerna (Esaiaasson m. fl. 2012:272).

4.5 Validitet

Validitet syftar till att beskriva hur väl en undersöknings utformning faktiskt undersöker det aktuella fenomenet, samt hur applicerbart resultatet är på verkligheten. Om slutsatser och resultat anses kunna generaliseras för en större grupp, eller i ett större sammanhang än vad som är undersökt, är validiteten hög.

Validitet kan delas upp i två kategorier; *begreppsvaliditet* och *resultatvaliditet*.

Begreppsvaliditeten syftar till hur väl teoretiska definitioner och mätverktygets utformning kan leda till undvikandet av systematiska fel. Resultatvaliditet ställer frågan om vi mäter det vi vill mäta, och kan besvaras först när fältarbetet (intervjuerna) är genomfört.

I den typ av beskrivande slutsats som vi eftersträvar i vår undersökning är resultatvaliditet detsamma som intern validitet. Den externa validiteten innebär hur väl resultatet är generaliserbart och kan appliceras på en större population, eller på flera kontexter. (Esaïasson m. fl. 2012:57-58)

Under intervjuarbetet blev det tydligt för oss att respondenterna befann sig i olika stadier av sin identitetsutveckling, vilket i viss mån försvårade arbetet. En del verkade ha reflekterat mycket över de frågor kring identitet och utveckling vi ställde och gav välutvecklade svar. Detta ledde till en nivåskillnad i svarens djup och omfattning hos intervjupersonerna. Att ha ett mindre åldersspann på intervjupersoner, exempelvis att bara intervjua 20-åringar, tror vi inte hade påverkat validiteten märkbart, med grund i att utvecklingsfasens längd och intensitet varierar mellan individer. Ett sätt att höja begreppsvaliditeten och den interna validiteten hade varit att intervjua personer som avslutat den identitetsutvecklingsfas som leder in i vuxenlivet. Individer som avslutat fasen är lättare att identifiera eftersom en karaktäristisk struktur infunnit sig i livet (så som fast relation, karriär och stabilt boende)(Arnett, 2007: 68-73).

Vi anser trots detta att våra resultat och slutsatser är tillförlitliga, eftersom en teoretisk mättnad uppnåtts i samtliga teman, och att begreppsvaliditeten för studien är tillräcklig, med grund i frågeställningens filosofiska karaktär. Den externa validiteten är av metodvalet (kvalitativ metod) låg. Den interna validiteten är också svår att bedöma, även här på grund av frågeställningens filosofiska karaktär. Vi mäter utifrån respondenternas individuella uppfattning av identitet, på ett strukturerat sätt hur identitet och personlig utveckling kan kopplas till längre resor av backpackingkaraktär. Men vi är inte insatta i respondenternas individuella definition av identitet.

4.6 Källkritik

I den här typen av studie kan det även vara viktigt att tänka på att respondenterna intervjuas om händelser som kan ligga ett eller flera år tillbaka i tiden. Vid intervjutillfället berättar de om sin resa utifrån minnet, vilket innebär att källkritiskt förhållningssätt bör appliceras.

Enligt *Metodpraktikan* är "samtidighet" och "tendens" två viktiga begrepp när det kommer till källkritik. Samtidighet syftar till att sannolikheten för till exempel minnesfel och efterhandskonstruktioner blir större ju längre tid som förflyter. Tendens handlar om att berättaren har ett intresse av att återge en avsiktligt tillrättalagd berättelse om verkligheten. (Esaïasson m. fl. 2012: 284-285)

I vårt fall skulle man kunna tänka sig att respondenterna väljer att svara på ett tillrättalagt sätt, exempelvis i frågan om hur de tänker kring miljön i relation till reseindustrin. Respondenterna kan tänkas vilja svara på ett sätt som är etiskt och politiskt korrekt.

Det kan även tänkas att vetskapen om att intervjun bandades och att de eventuellt kunde hamna i ett radioreportage påverkar respondenternas sätt att uttrycka sig. Troligtvis kan intervjusituationen, då vissa intervjuer gjordes ansikte mot ansikte och andra gjordes över telefon, ha påverkat hur respondenterna tolkat och svarat på frågorna. Det kan tänkas att man känner sig tryggare över telefon än vid en intervju som görs ansikte mot ansikte, men också att kroppsspråk och variationer i språk och känsla går förlorad över telefon.

Samtidighet och tendens är viktigt att ha i åtanke vid en sådan här undersökning. Minnen bearbetas hela tiden och uppfattningen av dess betydelse kan ändras över tid. I vår undersökning har det viktiga varit att komma åt respondenternas *uppfattning*. Om den har förändrats mellan tiden för händelsen och tillfället för intervjun, spelar inte så stor roll i denna undersökning.

5. Resultat

5.1 Tema 1

Här kan vi se att sju av tio har en tydlig bild av vad de vill göra de närmsta fem åren och har en bild av hur de vill att deras yrkesliv ska se ut. Några pratar om att de även har andra alternativ de skulle kunna tänka sig arbeta med. Till exempel Joel som håller på att utbilda sig till journalist och vill gärna arbeta som det, men även kan tänka sig att arbeta med människorättsfrågor eller globala frågor.

Tre personer har inte valt yrke eller karriärväg ännu, men två har en tydlig bild av hur de vill leva. Sten vet inte inom vilket område han vill arbeta, men vill gärna starta eget företag för att "inte jobba för någon". Emil vet inte vad han vill jobba med men har en bild av att han vill leva ett enkelt liv men som ändå är betydelsefullt.

5.2 Tema 2

6/10 respondenter har upplevt att många vänner har pratat och planerat att resa någon gång efter gymnasiet. Nästan alla har rest någon gång med familjen under uppväxten. Vissa har rest varje år. En person hade rest endast till Norge med familjen under sin uppväxt.

Det har varit svårt att hitta någon struktur i hur personerna valde sitt resmål och svaren är väldigt spridda. Ungefär hälften av de vi intervjuat ville ut och resa för att uppleva äventyr och utmana sig själva i nya situationer. Några verkar ha rest för att det är något man ska göra, en naturlig del i livet efter gymnasiet, innan det riktiga vuxenlivet börjar. En respondent, Elina, reste för att en kompis föreslog det. Respondenten Julia ville resa för att göra något unikt och Joel ville "hitta en äkthet" på sin resa. Två personer uttrycker ordagrant att de ville resa för att hitta sig själv eller lära känna sig själv bättre medan några antyder att de ville resa för att få distans och hitta svar om vilka vägar de skulle ta i livet.

Ungefär hälften har innan de gett sig ut på sin resa haft planer på att börja plugga när de kom tillbaka till Sverige igen. Resterande respondenter har antingen planerat att fortsätta ströjobba för att spara ihop till en ny resa, eller inte haft några direkta planer.

5.3 Tema 3

Temat har syftat till att dels sätta respondenten i rätt sinnesstämning och tankebanor, samt att ge dramaturgisk effekt för reportaget. Temat kommer inte analyseras.

5.4 Tema 4

Alla intervjupersoner upplever att de har förändrats av resan. De nämner bland annat att de fått bättre självförtroende och blivit mer utåtriktade eller sociala. Många har också fått en förändrad världsbild och anser sig ha fått en större förståelse för världen och andra kulturer. De har reflekterat över skillnader och likheter mellan kulturer och reflekterat över *sin plats* i världen.

Alla vill resa igen i framtiden, däremot skiljer sig svaren om hur de vill resa. 4/10 respondenterna uttrycker att de **inte** behöver göra en lång, äventyrlig resa igen. Julia uttrycker att hon inte vill göra en likadan resa igen; "...jag har bockat av den nivån i livet, men jag älskar att resa och kommer nog alltid att vilja resa."

De resterande sex respondenterna upplever att de inte är *klara* med resandet, eller att de vill göra flera resor av både de kortare och längre slaget. Av dessa sex respondenter uttrycker två personer att de vill göra en längre resa till innan de är klara med den fasen i livet, även om de tror att de alltid kommer att vilja resa på något sätt. Emil uttrycker det som att han vill "hinna" med en resa till.

5.5 Tema 5

Det var svårt att urskilja någon struktur eller uppdelning bland de svaren vi fick på frågan om varför respondenterna tror att unga vuxna generellt vill ut och resa. Fem olika typer av svar kan urskiljas, men kombinationer av två eller flera av dessa används i de flesta respondenters redogörelse;

- Den längre resan är något man *ska* göra, eller att unga reser för att *möjligheten finns*. Dessa formuleringar finns med i 6/10 intervjuer. En av respondenterna, Elina, uttrycker det även som "Möjligheten finns, det är både ekonomiskt och rent tekniskt enkelt (...) Det finns en bild av att man inte har gjort allt om man inte rest."
- Man reser för att *utmanas, utvecklas* och *lära känna* eller *hitta sig själv*. Dessa formuleringar finns med i 4/10 respondentintervjuer. Sten säger att han tror det är viktigt för att det formar en som person att få uppleva nya saker och utmana sig själv.
- Man vill *fly från verkligheten*, fly från de *regler* som finns hemma eller *ta paus* från verkligheten. Dessa formuleringar återfinns i 2/10 intervjuer. Emil uttrycker att "livet tar paus" och att man får "uppleva frihet från regler" och att man slipper tänka på de beslut som väntar hemma.
- Man vill få *kunskap* och/eller *förståelse för kulturer/världen*. 3/10 respondenter nämner dessa formuleringar i intervjun. Joel uttrycker det som att "man får möta människor från andra kulturer som har en annan världsbild. Jag tror att man kan ta med sig olika kunskaper från världen."
- För att få *nya upplevelser* eller *uppleva äventyr*. 2/10 respondenter nämner dessa anledningar till varför unga väljer att resa.

Angående miljöproblematik är majoriteten (8/10) medvetna om rese- och flygindustrins negativa påverkan på miljön, men har olika strategier för att rättfärdiga sitt resande. Med svar som exempelvis "upplevelsen gick före miljön" och "jag ser varje resetillfälle som en enskild händelse, och tänker att det inte har så stor global påverkan", vill alla fortsätta att resa. Majoriteten av respondenterna ser dock sig själva som miljömedvetna i sin vardag.

5.6 Tema övrigt

Nio av de tio respondenterna finansierade sin resa genom att jobba samtidigt som de bodde hemma hos sina föräldrar. På det sättet kunde de hålla sina utgifter nere.

Tre av de tio respondenterna har under gymnasietiden både bott och gått i skolan i en stad/samhälle som har en befolkningensmängd på färre än 10 000 invånare, och vi har valt att definiera det som "mindre stad/landsbygd". När vi kopplade dessa till "**tema 2**" så kunde vi se att två av de tre respondenterna upplevt att jämnåriga vänner inte pratat eller planerat att resa efter gymnasiet. En person som bodde i en mindre stad, men gick i gymnasiet i en större, upplevde också att vännerna inte pratade så mycket om eller planerade att resa. Endast en person som både bott i och gått gymnasiet i en större stad, upplevde att resor inte varit något som jämnåriga vänner har pratat om eller planerat genomföra.

6. Analys och svar på frågeställningar

Frågeställningar:

1. Hur ser unga vuxna på sin personliga utveckling och identitet utifrån upplevelsen av en längre resa av backpackingkaraktär?
2. Kan den längre resan ses som en norm?
3. Hur ser unga vuxna på reseindustrin i relation till industrins miljöproblematik?

Individen och världen

Det har varit ganska svårt att hitta övergripande struktur och mönster i resultaten. Det vi tydligt har kunnat se är att resan och möjligheten att kunna fortsätta resa har spelat en stor roll i utvecklingen av både känslan för vem man är, *jaget*, men också i utvecklingen av egenskaper som individen värderar. Respondenterna nämner att de fått ökat självförtroende, blivit mer utåtriktade och fått en bättre förståelse av världen.

De egenskaper som respondenterna upplever har förbättrats och värdesätter efter resan är egenskaper som värderas högt i ett individualiserat samhälle, som självständighet och ökad självkänsla. Men många upplever också att de har fått en större förståelse för världen, kulturer och människor. Vissa har reflekterat över sin plats i världen, eller reflekterat över sin roll i jämförelse med människor i andra kulturer och ekonomiska förhållanden. Bland respondenterna har vi kunnat urskilja tre grupper av svar;

Grupp 1; Reflektionen om resan och utvecklingen/lärdomen sträcker sig inte utanför jaget.

De egenskaper och lärdomar som respondenten har fått av resan är egenskaper som är viktiga i ett individualiserat samhälle. Resan har gett självförtroende, mod och självständighet.

Grupp 2; Resan har gett både egenskaper som är högt skattade i ett individualiserat samhälle, som självförtroende och självständighet. Men personen anser sig också ha fått en större förståelse, eller större bild av världen, kulturer och människor i den. Dock sker ingen djupare reflektion kring vad "en större bild av världen" innebär, eller kan vara nödvändig för.

Grupp 3; Ser sig själv inte bara som en individ, utan som en del av en större värld. Har inte bara fått en större förståelse för andra kulturer och människor, utan känner också en ödmjukhet inför världen, och anser sig ha insett sin plats i världen.

De tre grupperna är ungefär lika stora. En reflektion kring dessa tre grupper är att upplevelsen av den längre resan inte bara utvecklar och gynnar egenskaper som är viktiga i ett individualiserat samhälle. Det kan också ge en bild av en värld där man inte bara är en individ, utan även en del i något större.

Normen om resan

Sex av de tio respondenterna har svarat att de tror att unga generellt sätt väljer att göra en eller flera resor i backpackingkaraktär för att det är "något man ska ha gjort"/"något man ska göra" eller "för att möjligheten finns". Det tyder på att den längre resan eller backpackingresan finns som en slags norm till viss del bland respondenterna.

Om man kopplar vår kulturella syn om att resan och identitetsutvecklingen är en central del av vår livsberättelse (Daniels, Nash 2004:451-455) (Adler 1975:14-15, 22) samt att den fas i livet som identitetsutvecklingen mot vuxenlivet sker blir allt längre (Arnett, 2000: 469-480) kan det tyckas naturligt att en längre resa under den aktuella perioden normaliseras.

Att resa för att fly eller få ta en paus från *verkligheten* och de sociala regler som finns på platsen man kommer ifrån kan också kopplas med den förlängda identitetsutvecklingsfasen, och viljan att utforska alla tänkbara möjligheter innan ett mer permanent val om hur livet ska levas tas (se rubrik 2.2).

Alla vill fortsätta att resa

De tre grupper som Lotta Frändberg upptäckt i sitt material; *mellanår*, *omvärdering* och *stegring*, har inte på ett tydligt sätt gått att urskilja i vårt material. Delvis beror det på att vi inte har ställt exakt samma fråga till respondenterna som ställs i Lotta Frändbergs studie (se rubrik 2.1), men också på grund av att våra respondenter sannolikt befinner sig i, eller precis är på väg ur ung vuxenfasen. I Lotta Frändbergs studie är respondenterna äldre än vår studies respondenter och har troligen passerat ung vuxenfasen.

Däremot blir det i vissa fall tydligt att den långa resan har banat väg för ytterligare resor. Ett exempel är när respondenten inte tidigare haft tankar på att resa, men följt med en kompis, eller följt en upplevd norm om resandet. Dessa respondenter har även svarat att de vill fortsätta resa i framtiden och har flera drömresmål, även om de inte vill göra en lika lång resa igen. Men samtidigt är det tydligt att det fanns ett stort reseintresse eller en vilja att resa hos flera av våra respondenter redan innan de gav sig ut på sin långresa.

Tar semester från miljöproblematiken

Det framkommer tydligt i vårt material att miljöproblematiken får komma i andra hand när våra respondenter reser, trots att merparten av dem (8/10) ser sig själva som miljömedvetna i sin vardag. Detta kan kopplas till resonemanget om det västerländska reseprivilegiet som skildras i *Det globala reseprivilegiet* (Teschfahoney & Schough (red.) 2010) och det glapp som finns mellan resebroschyrer och resebyråers framställning av resmålet och resan, och nyhetsmedias framställning av miljöproblematiken (Syssner & Khayati 2010:39-54). Vi har möjligheten, eller privilegiet, att bortse från problematik eftersom den inte påverkar oss direkt.

7. Framtida undersökningar

Det hade varit intressant att mäta kvantitativt hur många unga som faktiskt vill ut och resa i backpackingkaraktär. Vi har en förutfattad mening om att exempelvis socioekonomisk bakgrund påverkar resandet, men hur ser *viljan* och *drömmarna* om att resa ut bland grupper med lägre socioekonomisk bakgrund ut? Och hur ser det ut generellt bland ungdomar i Sverige?

Det hade också varit intressant att undersöka vår ordinarie idé; hur tankar kring identitet och backpackingresor har förändrats över tid, i förhållande till samhällsförändringen.

8. Avgränsning

I vår undersökning har vi valt att fokusera på identitetsutveckling i ung vuxen ålder och koppla det till de längre resor i backpackingstuk som förekommer bland unga vuxna. Vi var intresserade av att undersöka ungas syn på identitet i förhållande till längre resor. Gränsen för när identitetsutvecklingen mot vuxenlivet sker är flytande, men vanligen sker den mellan 18 och 30. Fasens omfattning kan variera mellan individer (Arnett 2007:68-72). Vi valde därför att intervjua personer som var under 25 år gamla vid resetillfället. Vi avgränsa oss till personer som idag bor i Sverige för att urskilja den gruppen som kommer tillbaka hem och efter resan återgått till sitt normala liv. Alltså att resan har fått vara ett undantag, en enskild händelse, i livet och inte en livsstil. Vi har valt bort personer som efter resan flyttat utomlands, eller bott långa perioder och upprättat en vardag i ett annat land.

Tre av våra respondentintervjuer gjordes över telefon. Resterande sju personer har vi träffat. Eftersom vi hade som mål att göra så många intervjuer som möjligt ansikte mot ansikte, bor sju av våra case i Göteborg. Vi valde att göra tre intervjuer via telefon dels på grund av tidsbrist och dels på grund av ekonomiska begränsningar.

9. Litterär reflektion

I vår undersökning presenterar vi inte en absolut sanning. Det finns inte bara ett svar till vår frågeställning. Däremot så ger vi exempel på vinklar man kan se på ett fenomen ur. Vi är tydliga med att de svar vi ger på våra frågor är av filosofisk karaktär och att det inte finns ett entydigt, konkret svar.

De observationer vi har gjort är tolkningar av ett material. Materialet i sig är sanningsenligt så till vida att de personer vi intervjuat inte haft anledning att ljuga. Vi har försökt koppla de generella observationer vi har kunnat dra från intervjupersonernas svar till liknande forskning för att styrka observationernas rimlighet.

Vi försöker besvara frågor med andra frågor, för att lyfta problematiker och visa på att det inte finns ett likriktat svar.

Sanningsanspråk

I och med att vi inte har ett absolut svar på vår frågeställning är det svårt att avgöra om det lever upp till ett sanningsanspråk eftersom det inte syftar till att vara ett sanningsanspråk.

Trots att vi inte kommer fram till ett konkret svar, eller absolut sanning, i vår undersökning kan man säga att vi lever upp till ett sanningsanspråk på det sätt att vi genom hela arbetat har agerat som journalister. I intervjusituationerna har vi främst haft rollen som undersökande journalister. Vi har ställt öppna frågor samt vågat ifrågasätta och ställa de kritiska frågorna. All fakta vi hittat har vi haft höga vetenskapliga krav på.

Ett exempel på en siffra som vi gärna ville använda, men som vi inte kunde bekräfta var ur boken *Välkommen till paradiset* av Jennie Dielemans. Hon skriver att cirka två och en halv procent av världens befolkning tar flyget till utlandssemestern. Vi ville använda oss av den här siffran i vårt arbete, men gärna en uppdaterad sådan i och med att boken är från år 2008. Det står inte exakt var ifrån hon fått den här siffran ifrån. Vi försökte gå tillbaka till den troliga ursprungskällan för att hitta siffran. Vi kunde inte hitta den där, så då försökte vi vända oss dels till författaren för att se om hon kunde hjälpa oss vidare med var vi skulle leta. Vi valde även att kontakta andra källor, forskare inom turism, för att se om de kunde hjälpa oss vidare. Vi kunde dock inte hitta en liknande siffra någonstans och valde då att inte presentera den i vår undersökning och journalistiska produkt. Vi tog det journalistiska beslutet att siffran inte kunde ses som tillförlitlig.

Dramaturgi

I vår journalistiska produkt, vårt radioreportage, har vi valt att följa den klassiska dramaturgiska modellen (Hanson, 2009:253-254). Vår undersökning har däremot inte det klassiska missförhållandet där den *onda* och *goda* aktören möts. Istället för ett missförhållande undersöker vi ett fenomen. Det har gjort att vi inte har en tydlig ansvarsutkrävande intervju. Trots det har vi hela tiden ställt kritiska frågor och fått med de negativa effekter som kan finnas med resandet. Våra case får reflektera kring dessa kritiska aspekter och våra experter har fått kommentera dem. I vår dramaturgi har vi även fått med både ett mikro- och ett makroperspektiv. Våra case får representera mikroperspektivet och experterna ger ett makroperspektiv.

Vi har gjort en ganska omfattande studie, men till skillnad från en vetenskaplig studie har vi tänkt mycket på presentationen redan i fältarbetet. Vi har också tagit en del val kring exempelvis hur mycket material som får plats, och även "estetiska" val har påverkat själva studien på ett sätt som inte görs i en vetenskaplig studie.

10. Arbetets gång

I början av vårt arbete hade vi ambitionen att se på resandet (längre resor i backpackingkaraktär) hos unga vuxna under de senaste 50 åren. Vi ville intervjua personer som gjort en resa på minst tre månader i åldern 18 till 25, från 1960-talet och fram till idag. Syftet var att undersöka hur synen på identitet och hur frasen *att hitta sig själv* använts. För att uppnå teoretisk mättnad skulle vi behövt intervjua cirka tio personer (Esaïasson m. fl. 2012:228-229) under varje årtionde. Vi

insåg att vi tyvärr inte skulle ha tiden till detta och beslutade oss för att istället begränsa oss till de som rest under de senaste fem åren.

Vi beslutade oss sedan för att intervjua ett par personer som rest på 1960-talet för att kunna använda dessa i det slutgiltiga reportaget. Vi gjorde en intervju vardera. Dessa två var inte tänkta att ingå i själva undersökningen, utan var mer tänkta att finnas med som en rolig detalj i vårt radioreportage. I slutändan valde vi dock att inte ta med dessa i vårt radioreportage på grund av att det skulle blivit för många röster och då svårt för lyssnarna att hålla reda på alla. Deras funktion ersattes med en reseexpert (Monica Murphy, VD Kilroy Sveden AB) som fick berätta om hur resandet förändrats under de senaste decennierna.

För att kunna uppnå teoretiskt mättnad i vår undersökning valde vi att avgränsa det till en tidsperiod. Vi valde därför att intervjua tio personer som gjort en längre resa någon gång under de senaste fem åren. Intervjupersonerna skulle ha varit under 25 år vid resetillfället och ha rest i minst en månad i backpackingkaraktär. Djupintervjuerna gjordes utifrån en semistrukturerad intervjuguide. Vi delade upp intervjupersonerna mellan oss och intervjuade fem personer vardera.

I början hade vi även en tanke att göra en enkät på gymnasieskolor i Göteborg för att få reda på hur ungdomar som strax tar studenten tänker kring resor. Vi ville ta reda på hur många som ville resa i framtiden. Enkätundersökningen prioriterades tidigt bort, eftersom vi ville fokusera på vår respondentundersökning. Siffror kring ungas inställning till resande hittade vi senare via *Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor* i rapporten *Unga med attityd* från 2007 och 2013.

Vi funderade också på att göra enkäter med unga vuxna på en flygplats, men valde bort det eftersom vi redan hade så många olika röster.

Istället för enkätundersökningen valde vi att leta upp en person som var på väg ut på en längre resa. Vi använde ett backpacking forum (backpacking.se) och Facebook, och hittade Julia Sandberg i Falkenberg som skulle åka till Centralamerika i tre månader. Lovisa intervjuade henne fyra dagar innan hon reste. Vi hade hoppats att kunna följa med henne till flygplatsen dagen hon skulle åka, men det både krockade med intervjun med Monica Murphy, och blev även en ekonomisk fråga eftersom hon skulle flyga från Köpenhamn.

Expertintervjuerna gjorde vi tillsammans, men en av oss hade huvudansvaret vid intervjutillfället. Det betyder att den personen då höll i bandaren och ställde huvudfrågorna. Den andra personen satt bredvid och lyssnade och kom med följdfrågor där det behövdes. Cornelia ansvarade för intervjuerna med Lotta Frändberg och Monica Murphy. Lovisa hade huvudansvar för intervjun med Johanna Carlsson.

I början av arbetet satt vi mest med research. Vi letade upp tidigare forskning och artiklar kring resandet. Eftersom ämnet är tvärvetenskapligt var det inte helt självklart var vi skulle leta efter experter att intervjua, så det tog flera veckor innan vi bokade in första expertintervjun. Vi kontaktade en rad olika experter innan vi hittade de tre som anknöt till vårt ämnesval på ett tydligt sätt. Johanna Carlsson, som är doktorand vid Psykologiska institutionen vid Göteborgs universitet, forskar om identitetsutveckling hos unga vuxna, och kände att hon kunde ge relevant information, trots att reseaspekten inte ingår i hennes forskning.

Via en lärare på Global studies vid Göteborgs universitet blev vi tipsade om Lotta Frändberg, doktor i humanekologi och docent i kulturgeografi, som tidigare forskat vid Göteborgs universitet. Hennes forskning överlappade med vår studie, då hon i flera år undersökt ungas rörlighet och resvanor.

Vi ville även få med en expert som kunde uttala sig om resor och reseindustrin. Via Resebyrån Kilroys VD i Danmark fick vi kontakt med Monica Murphy som är VD på Kilroy Sweden AB. Kilroy är ett resebolag som inriktar sig på unga som vill göra längre resor och finns i Norden samt Nederländerna, Belgien och England.

När vi hade gjort alla djupintervjuer gick vi igenom dessa och lade in det i ett svarschema, för att lättare få en överblick och se gemensamma drag hos våra intervjupersoner. Svarsschemat låg sedan till grund för analysen.

Innan vi började redigera gick vi igenom och diskuterade dramaturgi. Vi valde ut vilka case vi tyckte passade bäst att ha i den slutgiltiga produkten. Vi gick även igenom vilka citat vi ville ha med från både case och experterna. Eftersom samtliga experter, och även vårt case som skulle ut och resa, var kvinnor valde vi att ha med två manliga case och ett kvinnligt av de case som varit med i studien. Efter allt material var insamlat, kände vi att vi ville göra 30 minuter i form av ett reportage istället för ett 15 minuter långt reportage, som vi ursprungligen funderat på. Vi valde att arbeta med färgkodade post-it lappar och gjorde en tidslinje med dessa innan vi började redigera. Vi har sedan utgått från och uppdaterat denna under hela vårt arbete. Detta har gjort att vi båda haft en tydlig överblick över reportaget och kunnat arbeta självständigt med redigering, men ändå uppnått ett gemensamt mål.

Vi har valt att presentera vår undersökning i prator i reportaget, och låta experter belysa fakta som är relevant, samt att utifrån sin expertis kommentera vår undersökning. Casen får både belysa de resultat som presenteras men också skapa stämning och berätta personliga minnen från sina resor. Eftersom både frågeställningen och svaren på frågeställningen går mot det filosofiska och är svåra att avgränsa, så har vi även låtit reportaget följa samma linje, och antytt men lämnat öppet för reflektion och tolkning.

10.1 Om vi fått ytterligare tid

Om vi hade haft längre tid på att göra detta reportage så hade vi antagligen kunnat intervjua personer som rest under alla årtionden från 1960-talet fram till idag. Om vi dessutom hade haft en större budget så hade vi troligtvis kunnat resa till fler intervjupersoner, istället för att behöva göra intervjun över telefon.

Vi känner att resultatet hade kunnat bli tydligare om studien hade varit av en ännu djupare karaktär. Om vi hade gjort en mer djupgående intervjuguide, och lagt längre tid på varje enskild intervju hade vi antagligen kunnat dra mer tydliga slutsatser. Våra intervjuer tog i snitt mellan 35 minuter och en timme, oftast beroende på hur många och långa minnen respondenten ville berätta om.

Reportaget hade gynnats av fler scener, något vi skulle velat ha mer tid för att jobba med.

10.2 Etiska överväganden

Under arbetets gång har vi hela tiden försökt hålla i åtanke att vi undersöker ett fenomen som i vårt samhälle är tillgängligt för många, men inte för alla. För att kunna göra en längre resa krävs både tid och pengar. Vår ambition har varit att vår medvetenhet kring detta ska lysa igenom i slutresultatet.

Vi var även tvungna att tänka till kring intervjun med Monica Murphy, VD på Kilroy Sweden AB. Vi ville ha en expert som kunde uttala sig om hur resandet bland unga ser ut och hur det sett ut historiskt. Vi försökte till en början att leta efter någon som kanske forskade på ämnet. Tillslut valde vi istället att vända oss till en resebyrå som har unga och äventyrsresor som målgrupp. Här fick vi göra en avvägning så att det inte skulle bli reklam för Kilroy. Det kändes viktigt att hela tiden ha i åtanke att Monica Murphy uttalade sig utifrån Kilroys perspektiv. Det här var även en medvetenhet som vi försökte ta med oss i redigeringen. Monica Murphys roll i reportaget är främst som trendspanare och får inte så mycket utrymme.

Ytterligare ett etiskt dilemma var att vissa av intervjupersonerna var bekanta till någon av oss. Vi delade då upp intervjuerna mellan oss så att vi inte behövde intervjua någon som vi hade en tidigare koppling till.

I reportaget lyfter vi en baksida med reseindustrin, aspekten om miljöpåverkan. Det är ju en tydlig och välkänd omständighet att flyg och andra transportmedel släpper ut stora mängder koldioxid. I det här fallet går det att diskutera om vi blir moraliserande. Vi har försökt lägga fram det på ett nyanserat sätt där både case och experter får uttala sig kring detta.

10.3 Representation

Om vi räknar bort våra egna röster så hörs fem kvinnor och två män i vårt reportage. I studien intervjuade vi totalt fem kvinnor och fem män. Av de som hörs i vårt reportage har merparten svensk härkomst. I hela studien, där ytterligare sju intervjuer inkluderas, har tre personer Centraleuropeiskt påbrå. Vi var redan från början beredda på att etnisk mångfald skulle bli svår att uppnå bland casen. Dels skulle det kunna bero på tidigare nämnd anledning som rapporten *Unga med attityd* tar upp. Bland utrikesfödda är andelen som aldrig varit utomlands utan sina föräldrar högre, jämfört med andelen bland inrikesfödda. En anledning till det kan vara att utrikesföddas utlandsresor i stor utsträckning går till ursprungslandet, i sällskap med familjen. (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, 2013: 272-301)

Av de tre experter vi intervjuat är alla kvinnor. Vi ville försöka hitta kvinnliga experter att intervjua, eftersom expertrollen globalt sett i 80 procent, och i svenska medier i 76 procent, av fallen representeras av män (siffror från år 2010) (Edström m. fl. 2010:8).

11. Arbetsfördelning

Under arbetets gång har vi försökt att sitta tillsammans och arbeta så långt det är möjligt, för att kunna ha en konstant dialog kring det vi hittade.

Caseintervjuerna delade vi upp mellan oss, och gjorde sedan dessa på egen hand. Expertintervjuerna gjorde vi tillsammans men där en hade huvudansvaret vid intervjutillfället. Cornelia ansvarade för intervjuerna med Lotta Frändberg och Monica Murphy. Lovisa hade huvudansvar för intervjun med Johanna Carlsson.

I slutfasen har vi igen försökt att sitta tillsammans så att vi kan diskutera kring olika beslut vi tagit. Då Digas (radioredigeringsprogrammet vi använt oss av) varit utformat som så att bara en kan redigera i taget, har vi turats om att redigera. När den ena har redigerat har den andra gjort annat, till exempel skrivit på metodrapporten eller liknande.

12. Målgrupp

Unga vuxna känns som en självklar målgrupp eftersom det är ett ämne som är direkt relevant för deras liv. Men även människor med ett samhällsintresse och ett intresse för det lite mer filosofiska, det inre och jaget. Vi har i första hand riktat in oss på P1-programmet *Tendens* när vi jobbat med längd och tilltal, men tror att reportaget skulle kunna fungera lika bra i P3 om vi anpassar musikkalet till en yngre publik.

13. Övrigt

I reportaget används information om reseindustrins och flygindustrins påverkan på miljön:

“Ett av reseindustrins och kanske främst flygindustrins största dilemma är påverkan på miljön. Det förbrukar fossilt bränsle, och släpper ut stora mängder koldioxid vilket påverkar jordens växthuseffekt och bidrar till klimatförändringar.”

Källan till fakta i citatet ovan är Naturvårdsverkets hemsida

(<http://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallat/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Energi/Fossila-branslen/>).

I reportaget redogörs även för begreppet *Carbon footprint*, samt görs en jämförelse mellan en flygresor och att pendla till jobbet med bil:

“Carbon footprint, som Sten Ahlberg nämner, är ett begrepp som kan användas för att beskriva vilket avtryck våra koldioxidutsläpp lämnar, till exempel när vi reser. Det finns många olika generatorer som kan räkna ut ens carbon footprint, Och via transportstyrelsens hemsida hittar vi en som är anpassad för flygresor.

Om jag till exempel ska flyga tur och retur mellan Stockholm och Bangkok... i ekonomiklass... så släpps det ut... strax över ett ton koldioxid per passagerare på planet.

Det är ungefär som att ta så bilen till jobbet varje dag i två år, om du har en bensindrivna bil, och en knapp mils resväg till jobbet.”

Carbon footprint är ett uttryck som används av flera olika aktörer för att räkna ut vilket avtryck ens livsstil lämnar, exempelvis ens resvanor.

På *Transportstyrelsens* hemsida hittar vi en länk till *International Civil Aviation Organization*, ICAO:s, generator för att räkna ut koldioxidutsläpp för flygtrafik (<http://www.transportstyrelsen.se/sv/Luftfart/Miljo-och-halsa/Berakna-resans-utslapp/ICAO-Carbon-Emission-Calculator/>), (<http://www.icao.int/environmental-protection/CarbonOffset/Pages/default.aspx>).

Generatoren ger svar på hur mycket koldioxid en tur och retur-resa mellan Stockholm och Bangkok släpper ut per passagerare på planet **1129** kilo koldioxid (<http://www.icao.int/environmental-protection/CarbonOffset/Pages/default.aspx>).

Genomsnittligt koldioxidutsläpp för bensindrivna bilar 2012 enligt transportstyrelsen är **0,139** kilo per kilometer (<http://www.transportstyrelsen.se/sv/Press/Statistik/Vag/Statistik-over-koldioxidutslapp/Statistik-over-koldioxidutslapp-2011/>).

$$1129/0,139 = 8122 \text{ km}$$

Om man utgår från att man åker till jobbet 235 dagar om året, alltså fem dagar i veckan i 47 veckor under två år, så är enkel resväg till jobbet ungefär en mil.

$$8122/470 = 17,3 \text{ km}$$

14. Källförteckning

14.1 Musik som hörs i radioreportaget

Andrew Bird - *Lit from underneath*

Iggy Pop - *The Passenger*

Pictomusic - *The Passenger* (instrumental)

Penguin Café Orchestra - *Dirt*

Penguin Café Orchestra - *Perpetuum mobile*

Tingsek - *They showed up and were beautiful*

14.2 Tryckta källor

Adler, Peter S. 1975. The Transitional Experience: an Alternative View of Culturale Shock. *Journal of Humanistic Psychology* 15 (4) 13-23.

Blom, Thomas & Nilsson, Mats (2005). *Turismens historia & utveckling*. 1. uppl. Malmö: Liber ekonomi

Daniels, Stephen. Nash, Catherine. 2004. Lifepaths: geography and biography. *Journal of Historical Geography* 30 (2004) 449-458.

Dielemans, Jennie (2008). *Välkommen till paradiset: reportage om turistindustrin*. Stockholm: Atlas

Edström, Maria. Jacobson, Maria. Lindsten, Simone (2010) *Räkna med kvinnor!*
Nationell rapport, Global Media Monitoring Project 2010.

Ekström, Mats & Larsson, Larsåke (red.) (2010). *Metoder i kommunikationsvetenskap*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur

Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena (red.) (2012). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 4., [rev.] uppl. Stockholm: Norstedts juridik

Frändberg, Lotta (opublicerad) 'Året utomlands' och det unga vuxenlivets geografi. *En studie av utlandsflyttar, vuxenblivande och transnationell rörlighet bland unga*.

Hammarén, Nils & Johansson, Thomas (2009). *Identitet*. 1. uppl. Stockholm: Liber

Hanson, Nils (2009). *Grävande journalistik*. Stockholm: Ordfront

Kroger, Jane (2007). *Identity development: adolescence through adulthood*. 2. ed. Thousand Oaks, Calif.: Sage Publications

Syssner, Josefina & Khayati, Khalid (2010) *Veni, Vidi, Adios* i Tesfahuney, Mekonnen & Schough, Katarina (red.) *Det globala reseprivilegiet*, 39-54 Lund: Sekel

Unga med attityd: Ungdomsstyrelsens attityd- och värderingsstudie 2007. (2007). Stockholm: Ungdomsstyrelsen

Unga med attityd 2013: Ungdomsstyrelsens attityd- och värderingsstudie. (2013). Stockholm: Ungdomsstyrelsen

Østbye, Helge (2004). *Metodbok för medievetenskap*. 1. uppl. Malmö: Liber ekonomi

Webbsidor

CAO Carbon Emission Calculator, *Transportstyrelsen*

(<http://www.transportstyrelsen.se/sv/Luftfart/Miljo-och-halsa/Berakna-resans-utslapp/ICAO-Carbon-Emission-Calculator/>) (Hämtad 2015-01-09)

Carbon Emissions Calculator, *International Civil Aviation Organization*

(<http://www.icao.int/environmental-protection/CarbonOffset/Pages/default.aspx>) (Hämtad 2015-01-09)

Fossila bränslen, *Naturvårdsverket*

(<http://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallat/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Energi/Fossila-branslen/>) (Hämtad 2015-01-09)

Nationalencyklopedin, semester (www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/semester)

(Hämtad 2015-01-07)

Resedagboken (<http://www.resdagboken.se/>) (Hämtad 2015-01-26)

Resultat för koldioxidberäkning mellan Stockholm och Bangkok, *International Civil Aviation Organization*

(<http://www.icao.int/environmental-protection/CarbonOffset/Pages/default.aspx>) (Hämtad 2015-01-09)

World Tourism Organization, UNWTO (2007) Tourism & Climate Change Confronting the

Common Challenges UNWTO Preliminary Considerations October 2007. *World Tourism Organization*. <http://sdt.unwto.org/sites/all/files/docpdf/docuconfronting.pdf> (Hämtad 2015-01-06)

World Tourism Organization, UNWTO (2014) Tourism Highlights. *World Tourism Organization*.

2014 <http://mkt.unwto.org/publication/unwto-tourism-highlights-2014-edition> (Hämtad 2015-01-06)

14.3 Muntliga källor

Experter

Johanna Carlsson, doktorand vid Psykologiska institutionen vid Göteborgs universitet. Tel: 031-786 1882, Intervju gjord 4/12 - 2014

Lotta Frändberg, doktor i humanekologi, docent i kulturgeografi (tidigare vid Göteborgs universitet). Tel:076 630 69 89, lotta.frandberg@gmail.com, intervju gjord den 2/12 - 2014

Monica Murphy, VD Kilroy Sweden AB, tel: 08-402 93 01, momu@kilroy.se Intervju gjord i Stockholm den 27/11 - 2014